

Fimmtudaginn 10. nóvember 1994.

Nr. 425/1991.

Sigurður Kristinsson

(Gunnar Sólmes hrl.)

gegn

Sjóvá-Almennum tryggingum hf. og

dánarbúi Halldórs Valdimarssonar

(Haraldur Blöndal hrl.)

Bifreiðar. Umferðarlög. Skaðabætur. Vextir. Vátrygging. Fyrning.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Haraldur Henrysson, Garðar Gíslason, Guðrún Erlendsdóttir, Hjörtur Torfason og Pétur Kr. Hafstein.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 22. október 1991 að fengnu áfrýjunarleyfi 10. sama mánaðar. Hann krefst þess aðallega, að stefnda Sjóvá-Almennum tryggingum hf. verði gert að greiða sér 2.706.407,60 krónur með vöxtum frá 1. ágúst 1979 til 7. apríl 1988, er séu hinir sömu og tilgreindir voru í stefnu hans í héraði fyrir það tímabil, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá síðarnefnda deginum til greiðsludags að frádregnum 564.264 krónum, er Sjóvátryggingafélag Íslands hf. greiddi honum 7. apríl 1988. Til vara krefst hann þess í fyrsta lagi, að félagið greiði sér 240.000 krónur ásamt 1.473.808,38 krónum í vexti af þeirri fjárhæð fyrir tímabilið frá 1. ágúst 1979 til 7. apríl 1988 að frádregnum fyrrgreindum 564.264 krónum, samtals 1.149.544,38 krónur, með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga af þessum mismun frá síðarnefnda deginum til greiðsludags. Í öðru lagi krefst hann þess til frekari vara, að félagið greiði sér 240.000 krónur með vöxtum að fjárhæð 789.284,27 krónur fyrir tímabilið frá 4. nóvember 1983 til 7. apríl 1988 að frádreginni sömu greiðslu, samtals 465.020,27 krónur, auk sömu dráttarvaxta. Í þriðja lagi krefst hann þess til þrautavara, að félagið greiði sér 240.000 krónur með vöxtum að fjárhæð 535.313,33 krónur fyrir tímabilið 1. ágúst 1979 til 7. apríl 1988 að frádreginni sömu greiðslu, samtals 211.049,33 krónur, auk sömu dráttarvaxta. Í öllum tilvikum krefst áfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti úr hendi þessa stefnda.

Í málinu hefur áfrýjandi einnig beint kröfum sínum á hendur hinu stefnda dánarbúi Halldórs Valdimarssonar, sem sýknað var í hér-aðsdómi á þeirri forsendu, að kröfur hans gagnvart því teldust fyrndar. Fyrir Hæstarétti lýsti áfrýjandi því yfir, að hann hefði ekki uppi sjálfstæðar kröfur á hendur dánarbúinu.

Af hálfu beggja stefndu er þess krafist, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, en fallið er frá kröfu um málskostnað fyrir Hæstarétti.

I.

Mál þetta er risið af umferðarslysi, er varð í götunni Skarðshlíð á Akureyri 1. ágúst 1979, þegar áfrýjandi, sem þar var á ferð á reiðhjóli, varð fyrir fólksbifreiðinni Ö-4533, en ökumaður hennar og eigandi var Halldór heitinn Valdimarsson. Slysið sætti lögreglurannsókn og var tilkynnt ábyrgðartryggjanda bifreiðarinnar, sem var Sjóvátryggingafélag Íslands hf. Tók félagið að sér fyrirsvar í samræmi við skilmála vátryggingarinnar, þegar áfrýjandi og foreldrar hans leituðu eftir bótum fyrir slysið, og var þeirri umleitan einvörðungu beint gegn félaginu með aðstoð lögmanns. Áður en málið var höfðað, hafði stefndi Sjóvá-Almennar tryggingar hf. tekið við skyldum og réttindum þessa félags varðandi tjónið.

Áfrýjandi var 14 ára að aldri, þegar slysið bar að höndum. Hann hlaut þar meðal annars mikið höfuðhögg, sem olli heilahristingi og meðvitundarleysi nokkra daga og vakti jafnframt grun um heilamar, er haft gæti varanlegar afleiðingar. Á grundvelli vottorða frá tveimur læknum mat Björn Önundarson tryggingayfirlæknir heilsutjón áfrýjanda af slysinu þegar í febrúar 1980 og taldi hann hafa hlotið 10% varanlega örorku. Samkvæmt gögnum þessum voru vísbendingar um endanlegar afleiðingar slyssins ekki eindregnar að öllu leyti, og sagði tryggingayfirlæknirinn í niðurlagi matsins, að orðið gæti nauðsynlegt að meta þennan sjúkling síðar, ef frekari einkenni kæmu fram.

Í kjölfar örorkumatsins gerði Þórir Bergsson tryggingastærðfræðingur útreikning á fjárhagstjóni áfrýjanda. Að svo búnu var Sjóvátryggingafélagi Íslands hf. í ágúst 1980 sent kröfubréf frá lögmanni áfrýjanda, þar sem farið var fram á fébætur fyrir fjártjón hans og miska. Kröfubréfi þessu var ekki svarað skriflega, en fram er komið

hér fyrir dómi, að félagið hafi talið bótaskyldu vegna slyssins vera fyrir hendi. Hins vegar væri uppgjör á tjóni áfrýjanda ekki tímabært, þar sem óvissa væri enn um afleiðingar slyssins. Hefur félagið greint frá því, að trúnaðarlæknir þess hafi látið í ljós þá skoðun, að fyrrgreint örorkumat gæti ekki talist marktækt, þar sem algengast væri um áverka af þessum toga, að varanlegar afleiðingar yrðu annaðhvort engar eða mun meiri en næmi 10% örorku. Ljóst er, að áfrýjandi og aðstandendur hans ákváðu að hlíta því, að greiðsla kæmi ekki upp í tjónið að svo stöddu.

Í marsmánuði 1981 staðfesti Björn Önundarson tryggingayfirlæknir við lögmann áfrýjanda, að ekki væru ástæður til breytinga á gerðu örorkumati, en þær upplýsingar breyttu ekki stöðu málsins. Í september 1984 gaf Baldur Jónsson læknir út nýtt vottorð um heilsu áfrýjanda, þar sem hann taldi tímabært að meta örorku hans. Var vottorðið sent Birni Önundarsyni, en staðgengill hans taldi í mars 1985, að tilefni sýndist ekki til breytinga á matinu frá 1980. Erindið var síðan ítrekað við Björn sjálfan, og tjáði hann lögmanni áfrýjanda í bréfi 2. desember 1985, að líkur bentu til þess, að skaði áfrýjanda væri meiri en matið hefði gert ráð fyrir, og væri nauðsynlegt að taka hann til frekari rannsóknar. Í framhaldi af þessu var gerð sálfræðikönnun á áfrýjanda fyrri hluta árs 1986 og hann síðan lagður inn til rannsóknar á taugasjúkdómadeild Landspítalans í Reykjavík. Voru niðurstöður hennar fengnar tryggingayfirlækni ásamt vottorði 27. apríl 1987 frá Kristni Eyjólfsyni lækni. Tryggingayfirlæknir mat síðan örorku áfrýjanda að nýju 13. september 1987 og taldi varanlega örorku nema 30%. Jafnframt reiknaði Jón Erlingur Þorláksson tryggingastærðfræðingur vinnutekjumissi hans út á nýjan leik.

Á grundvelli þessa var Sjóvátryggingafélagi Íslands hf. send ný krafa um bætur fyrir tjón áfrýjanda með bréfi 4. nóvember 1987. Nam krafan alls 2.706.407,60 krónum, þ. e. sömu fjárhæð og aðalkrafa hans fyrir Hæstarétti í máli þessu, auk vaxta frá slysdegi. Í viðræðum um kröfuna bar vátryggjandinn ekki brigður á hið nýja örorkumat og vefengdi ekki, að bótaskylda væri enn fyrir hendi. Hins vegar taldi hann ábyrgð sína á tjóninu takmarkaða við hámarksfjárhæð ábyrgðartryggingarinnar á slysdegi, þ. e. 240.000 nýjar krónur. Kvaðst hann reiðubúinn til að inna þá fjárhæð af hendi ásamt almennum vöxtum fyrir næstliðin fjögur 4 ár, en eldri vextir yrðu að

teljast fyrndir. Lauk viðræðunum með því, að félagið greiddi áfrýjanda 7. apríl 1988 samtals 500.000 krónur í skaðabætur og vexti ásamt 64.264 krónum í kostnað og taldi þetta fullnaðargreiðslu, sem að hluta væri umfram skyldu, en áfrýjandi tók við henni með fyrirvara.

II.

Krafa áfrýjanda um bætur vegna slyssins er byggð á reglum VI. kafla umferðarlaga nr. 40/1968, sem í gildi voru á slysdegi. Skírskotar hann bæði til hlutlægrar ábyrgðar bifreiðareiganda samkvæmt 1. mgr. 67. gr., sbr. 1. mgr. 69. gr. laganna, og til almennrar sakarreglu, þar sem rekja megi slysið til óvarkárni ökumanns bifreiðarinnar, sbr. 3. mgr. 69. gr. laganna. Er ágreiningslaust, að hann hafi átt óskertan bótarétt samkvæmt þessum ákvæðum. Sem fyrr segir, gerir áfrýjandi ekki sjálfstæðar kröfur á hendur stefnda dánarbúi Halldórs Valdimarssonar, og er bótaréttur hans þannig einvörðungu til álita að því marki, sem honum verður beitt gagnvart stefnda Sjóvá-Almennum tryggingum hf. vegna hinnar lögboðnu ábyrgðartryggingar fyrir bifreið Halldórs, sem fyrirrennari félagsins hafði tekið að sér, sbr. 1. og 4. mgr. 70. gr. umræddra laga, sbr. 1. gr. laga nr. 65/1978.

Í 1. mgr. 70. gr. var kveðið á um fjárhæð þessarar váttryggingar, þ. e. hámarksábyrgð vegna heildartjóns af hverju einstöku slysi, sbr. 4. mgr. sömu greinar og 1. mgr. 75. gr. laganna. Með a-lið 1. gr. laga nr. 65/1978, er breytti 1. mgr. 70. gr. og tók gildi 1. maí 1978, var fjárhæðin ákveðin 24.000.000 gamlar krónur, er síðar urðu 240.000 nýjar krónur. Með c-lið sömu greinar laga nr. 65/1978 var aukið við umferðarlögin nýrri 3. mgr. 70. greinar, þar sem dómsmálaráðherra var heimilað að hækka váttryggingarfjárhæðir samkvæmt 1. og 2. mgr. í samræmi við verðlagsbreytingar. Þessi heimild hafði ekki verið notuð, þegar lögunum sjálfum var aftur breytt og fjárhæðirnar hækkaðar frá og með 12. maí 1980. Var fyrrgreint hámark, 240.000 krónur, því enn í gildi á slysdegi 1. ágúst 1979.

Eftir undirstöðurökum váttryggingar samkvæmt VI. kafla umferðarlaga nr. 40/1968 var rétt að líta svo á, að váttryggingarfjárhæð á þeim tíma, er slys yrði, héldist óbreytt sem hámark bótagreiðslna fyrir tjón af slysinu án tillits til síðari verðlagsbreytinga. Var fyrr-

greindu heimildarákvæði 3. mgr. 70. gr. laganna ekki ætlað að koma á beinni tengingu við slíkar breytingar. Er þannig ekki unnt að fallast á það með áfrýjanda, að hámarksábyrgð Sjóváttryggingafélags Íslands hf. hafi átt að hækka sjálfkrafa til samræmis við þær stórfelldu verðlagshækkanir, sem urðu frá slysdegi til uppgjörsdags 1988. Áfrýjandi hefur ekki sýnt fram á, að félagið hafi gengist undir að sæta slíkri hækkun í upphafi eða síðar. Að þessu athuguðu ber að fallast á það með héraðsdómara, að krafa áfrýjanda um fébætur umfram 240.000 krónur verði ekki tekin til greina, og ber að hafna aðalkröfu hans.

Varakröfur áfrýjanda lúta að því, hvaða vexti váttryggjandanum hafi borið að greiða 7. apríl 1988 af þeim bótum, er þá voru reiddar fram og svöruðu fullri váttryggingarfjárhæð. Í fyrstu og annarri kröfunni eru vextir lagðir við höfuðstól, en í þriðju kröfunni er reiknað með einföldum vöxtum.

Kröfum þessum mótmælir váttryggjandi með vísan til 2. tl. 3. gr. laga nr. 14/1905 um fyrning skulda og annarra kröfuréttinda, er kveður á um fyrningu gjaldkræfra vaxta á fjórum árum. Um tjón áfrýjanda eru atvik þau, sem fyrr getur, að bótakrafa var gerð um ári eftir slysið og þá lögð til hliðar að svo stöddu vegna þeirrar afstöðu váttryggingarfélagsins, að uppgjör á tjóninu væri ekki tímaþætt. Eftir það voru félaginu ekki send skrifleg erindi fyrr en síðla árs 1987. Hins vegar er sannað, að félaginu var ljóst allt þetta tímabil, að áfrýjandi hafði orðið fyrir tjóni, sem bæta þyrfti í einhverjum mæli, og myndi hann leita eftir uppgjóri, þegar traustari gögn lægju fyrir. Jafnframt verður ekki séð, að áfrýjandi verði sakaður um vanrækslu við öflun þeirra gagna.

Ákvæði um fyrningu bótakrafna samkvæmt VI. kafla umferðarlaga nr. 40/1968 var að finna í 78. gr. laganna, og eru þau hliðstæð almennum fyrningarákvæðum í 29. gr. laga nr. 20/1954 um váttryggingarsamninga. Í 30. gr. síðarnefndu laganna er vikið að samningum þess efnis, að váttryggður geti glatað kröfu á skemmri fresti en hinum lögmæltu fyrningarfresti samkvæmt 29. gr., ef hann fylgi henni ekki áður eftir með lögsókn. Segir í 30. gr., að þeim samningum verði því aðeins beitt, að váttryggjandi hafi skýrt váttryggðum skriflega frá því með minnst sex mánaða fyrirvara, hversu langur fresturinn sé og hverjar afleiðingar það hafi, ef hann líður ónotaður.

Við þær aðstæður, sem fyrr var lýst, var váttryggingarfélaginu nauðsynlegt að gera áfrýjanda viðvart um, að vextir af bótakröfu hans væru að fynast, ef það hugðist firra sig ábyrgð á greiðslu þeirra frá slysdegi, svo sem hann hafði gert kröfu til. Var rétt í því efni að hafa hliðsjón af ákvæðum 30. gr. laga nr. 20/1954, þótt þau ættu ekki við með beinum hætti. Fyrir liggur hins vegar, að mótbára um fyrningu vaxta var ekki höfð uppi, fyrr en endanleg krafa áfrýjanda var komin fram. Þegar lítið er til alls þessa, þykir verða að fallast á það með áfrýjanda, að hann hafi ekki þurft að sæta þeirri mótbáru.

Samkvæmt þessu átti áfrýjandi óskertan rétt á vöxtum frá 1. ágúst 1979 af bótum fyrir tjón sitt, sbr. 3. mgr. 92. gr. laga nr. 20/1954. Er rétt að leggja þar til grundvallar þá einföldu vexti, sem um ræðir í þriðju varakröfu hans, en samkvæmt henni átti greiðsla höfuðstóls og vaxta að nema samtals 775.313 krónum. Frá þeim ber að draga þá upphæð, sem hann fékk greidda að kostnaði frátöldum, þ. e. 500.000 krónur. Verður stefnda Sjóvá-Almennum tryggingum hf. gert að greiða honum mismuninn, 275.313 krónur, með vöxtum, eins og í dómsorði greinir, frá uppgjörssdegi 7. apríl 1988 til þingfestingar á máli hans í héraði 27. september 1990, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá þeim degi til greiðsludags. Heimilt skal að leggja áfallna vexti við höfuðstól á 12 mánaða fresti, í fyrsta sinn 7. apríl 1989.

Rétt er eftir þessum úrslitum, að stefndi Sjóvá-Almennar tryggingar hf. greiði áfrýjanda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, svo sem mælt er um í dómsorði.

D ó m s o r ð :

Stefndi Sjóvá-Almennar tryggingar hf. greiði áfrýjanda, Sigurði Kristinssyni, 275.313 krónur með vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 7. apríl 1988 til 27. september 1990, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla sömu laga frá þeim degi til greiðsludags. Heimilt skal að leggja vexti við höfuðstól á 12 mánaða fresti, í fyrsta sinn 7. apríl 1989.

Stefndi Sjóvá-Almennar tryggingar hf. greiði áfrýjanda samtals 250.000 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur bæjarþings Akureyrar 2. júlí 1991.

Mál þetta, sem dómtekið var 18. f. m. að undangengnum munnlegum málflutningi þann dag, hefur Jón Kr. Sólnes hrl. höfðað með stefnu, út gefinni á Akureyri 27. 8. 1990, fyrir hönd Sigurðar Kristinssonar, kt. 200565-4039, Sogavegi 150, Reykjavík, á hendur Benedikt Sveinssyni hrl., Lindarflöt 51, Garðabæ, sem stjórnarformanni f. h. Sjóvá-Almennra hf., Kringlunni 5, Reykjavík, kt. 701288-1739, og dánarbúi Halldórs Valdimarssonar, kt. 010754-2249, síðast til heimilis að Flötusíðu 6, Akureyri, til heimtu skaðabóta vegna tjóns af völdum umferðarslyss auk vaxta og málskostnaðar. En málið var þingfest 27. september 1990.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndu verði dæmdir in solidum til greiðslu skaðabóta, að fjárhæð 15.002.869,39 kr., með [nánar tilgreindum vöxtum].

Til frádráttar tildæmdum fjárhæðum komi greiðsla Sjóvátryggingafélags Íslands 7. 4. '88, 564.264 kr.

Þá er krafist málskostnaðar [...].

Dómkröfur stefndu eru þær aðallega, að þeir verði sýknaðir af öllum kröfum stefnanda og tildæmdur málskostnaður úr hans hendi. Til vara er þess krafist, að stefndu verði einungis gert að greiða hluta kröfunnar, en málskostnaður falli niður.

Málsatvik eru þau, að 1. ágúst 1979 var bifreiðinni Ö-4533 ekið á stefnanda, þar sem hann var á reiðhjólí við Skarðshlíð á Akureyri, með þeim afleiðingum, að hann slasaðist alvarlega og hlaut varanlegt líkamstjón af.

Ökumaður bifreiðarinnar og eigandi hennar var Halldór Valdimarsson, sem nú er látinn, og var bifreiðin í ábyrgðartryggingu hjá Sjóvátryggingafélagi Íslands hf. Taldi ökumaður, að hraði bifreiðarinnar hefði verið um 75 km á klst., er slysið varð, og samkvæmt prófun lögreglu á slysstað miðað við hemlaför bifreiðarinnar virðist bifreiðin hafa getað verið á allt að 80 km hraða.

Stefnandi hlaut höfuðáverka, sem ekki verður nánar lýst hér, og var örorka hans metin af Birni Önundarsyni tryggingayfirlækni sem hér segir: hinn 4. 2. 1980 frá slysdegi talið í þrjá mánuði 100%, eftir það í þrjá mánuði 50% og varanleg örorka 10%.

Hinn 13. 9. 1987 mat sami læknir örorku stefnanda 100% í sex mánuði frá slysdegi, 75% í þrjá mánuði eftir það og síðan varanlega örorku 30%.

Þórir Bergsson tryggingastærðfræðingur reiknaði út örorkutjón stefnanda 31. 7. 1980, og mat hann verðmæti vinnutekjutaps á slysdegi vegna tímabundinnar örorku 1.260 kr., en vegna varanlegrar örorku 112.010 kr.

Jón Erlingur Þorláksson tryggingastærðfræðingur reiknaði út örorkutjón

stefnanda 20.10. 1987. Reiknaðist honum þá höfuðstóll vinnutekjutjóns stefnanda á slysdegi 5.100 kr. vegna tímabundinnar örorku og 1.673.300 kr. vegna varanlegrar örorku, samtals 1.687.400 krónur.

Er slysið varð, var lögboðin fjárhæð ábyrgðartryggingar samkvæmt 70. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. lög nr. 65/1978, 24.000.000 kr. gamlar, en 240.000 nýkrónur.

Hinn 7. apríl 1988 greiddi Sjóváttryggingafélag Íslands hf. stefnanda 564.264 kr. í umsamdar skaðabætur fyrir allt tjón stefnanda ásamt innheimtulaunum og kostnaði, sem kvittað er fyrir með fyrirvara um frekari endurskoðun af lögmanni stefnanda, Jóni Kr. Sólnes hrl.

Við málflutning kom fram, að greiðsla þessi sundurliðast þannig, að 64.264 kr. eru útlagður kostnaður og innheimtulaun, 240.000 kr. er váttryggingarfjárhæð á slysdegi og þá eftirstöðvarnar vextir í fjögur ár frá greiðsludegi. Greiðslu þessa telur stefnandi vera alls ófullnægjandi, en kröfu sína sundurliðar hann þannig:

1. Bætur fyrir tímabundna og varanlega örorku	kr.	7.000.000,00
2. Miskabætur	-	8.000.000,00
3. Bætur fyrir munatjón	-	760,39
4. Bætur vegna lækniþjónustu og ferðakostnaðar .	-	2.109,00
Samtals		kr. 15.002.869,39

Kröfu sína samkvæmt 1. lið rökstyður stefnandi þannig, að örorkumat og örorkutjónsútreikningur sé grundvallað á hinni metnu læknisfræðilegu örorku, en slíkt mat og raunverulegt tjón fari ekki saman í nær öllum tilvikum. Tjón stefnanda sé mun meira og hafi ekki komið í ljós, fyrr en honum var neitað um einkaflugmannsskírteini 1. 8. 1990 vegna heilsubreysts hans, sem af slysinu leiddi og fyrst varð ljóst, hversu alvarlegar afleiðingar slysið hafði á tekjumöguleika hans á hverju því starfssviði, þar sem krafist er fyllstu einbeitingar. Og í ljósi þess, að hann hafi þurft að leggja flugnám á hilluna, sem hann hafi ætlað að gera að ævistarfi sínu, sé tjón hans mun meira en útreikningar segi til um.

Kröfuliður 2 er studdur því, að slysið hafi haft gífurleg áhrif á allt líf stefnanda, og muni hann alla ævi líða fyrir það bæði andlega og líkamlega.

Liðir 3 og 4 eru studdir tölulegum gögnum, sbr. dskj. nr. 36–58.

Málsástæður og lagarök stefnanda eru þau, að stefnda, Sjóvá-Almennar hf., sem hafi tekið við af Sjóváttryggingafélagi Íslands hf., hafi verið margsinnis krafð bóta vegna málsins, og með greiðslu sinni 7. apríl 1988 hafi hið stefnda félag viðurkennt í verki bótaskyldu sína. Byggist bótaskylda beggja stefndu á 1. mgr., sbr. 3. mgr. 70. gr. laga nr. 40/1968, og ábyrgð dánarbúsins á því, að ökumaður hafi verið eigandi bifreiðarinnar Ö-4533. Krafan á

hendur dánarbúinu sé reist á reglu 67. gr., sbr. 1. mgr. 69. gr. sömu laga, en til vara á sök ökumanns skv. 3. mgr. 69. gr. laga nr. 40/1968, enda hafi hann brotið ákvæði um hámarkshraða skv. 1. mgr. 50. gr. laga nr. 40/1968, sbr. 1. gr. laga nr. 16/1977, og varúðarreglur, sbr. 2. mgr. og 3. mgr., liði a og l, 49. gr. laga nr. 40/1968. Beinist málsókn þessi gegn báðum stefndu þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. 74. gr. laga nr. 40/1968, og miskabótakröfu sína reisir hann á 1. mgr. 264. gr. alm. hgl. nr. 19/1940.

Um váttryggingarfjárhæð skv. 1. mgr. 70. gr. laga nr. 40/1968, 240.000 kr., er gildi á slysdegi, heldur stefnandi því fram, að hún hafi að sjálfsgöðu verið ákveðin í samræmi við verðlag, er gildi á þeim tíma, og ekki sé eðlilegt, að sú fjárhæð verði látin gilda óbreytt í máli þessu, heldur verði að framreikna hana miðað við hækkun vísitölu frá slysdegi til dómsuppkvaðningar.

Stefnandi heldur því fram, að með greiðslu sinni 7. 4. 1988 hafi stefndi, Sjóvá-Almennar hf., viðurkennt bótaskyldu sína í verki og rofið með því fyrningarfrest þann, sem lögmæltur er í 78. gr. laga nr. 40/1968, sbr. 3. gr. laga nr. 23/1972, og sé því krafa stefnanda ófyrnd.

Stefndu reisa sýknukröfu sína á eftirgreindum málsástæðum og lagarökum: Að því er varðar stefnda dánarbú Halldórs Valdimarssonar komi hvergi fram í málinu, að dánarbúið eða Halldór heitinn sjálfur hafi nokkuð það aðhafst, er hafi getað slitið fyrningu. Leggur stefndi sérstaka áherslu á það, að Sjóváttryggingafélag Íslands hf. hafi aldrei getað, svo að gilt sé, rofið fyrningarfrest gagnvart stefnda dánarbúinu. Beri því að sýkna dánarbúið af öllum kröfum stefnanda þegar af þeirri ástæðu, enda hafi Sjóvá-Almennar tryggingar hf. tekið við aðild málsins, eftir að Sjóváttryggingafélag Íslands hf. var sameinað því, og svo sem áður getur, hafi bifreiðin verið ábyrgðartryggð hjá fyrrnefndu félagi og váttryggingarfjárhæðin verið 24.000.000 gkr., en eftir myntbreytingu 240.000 kr. Hinn 7. apríl 1988 hafi félagið greitt stefnanda alla váttryggingarfjárhæðina ásamt vöxtum og kostnaði, samtals 564.264 kr., og sé rétt að taka fram, að vaxtagreiðslan hafi verið talsvert umfram lagaskyldu, en fjögurra ára fyrningarfrestur sé á vöxtunum. Hafi því félagið innt af hendi þá greiðslu, sem því var skylt að greiða skv. váttryggingarsamningi sínum og landslögum, og stefnandi eigi ekki frekari kröfur á hendur því. Sérstaklega mótmælir stefndi því, að váttryggingarfjárhæðir séu vísitölutryggðar, heldur takmarkist greiðsluskylda váttryggingafélaga eingöngu við váttryggingarfjárhæð að viðbættum vöxtum. Verði ekki fallist á sýknu, er því haldið fram, að stefndu eigi einungis að greiða hluta kröfunnar. Segja stefndu, að örorkutjónsútreikningur Jóns E. Þorlákssonar tryggingastærðfræðings sé byggður á áætlunum um tekjur stefnanda árin 1979 til 1989, þrátt fyrir það að fyrir hafi legið fullnægjandi gögn,

þ. e. a. s. skattskýrslur um tekjur stefnanda þessi ár, sem stefnandi hafi ekki lagt fram. Einnig liggi ekki fyrir gögn um greiðslur til stefnanda frá Tryggingastofnun ríkisins. Þá beri og að lækka stefnukröfu stórlega, en við kröfugerðina hafi ekki verið tekið tillit til skattfrelsis bóta. Reisa stefndu þau sjónarmið sín á 2. mgr. 28. gr. laga nr. 75/1981 um tekju- og eignarskatt og a-lið 2. gr. laga nr. 45/1987 um staðgreiðslu skatta, sbr. 23. gr. laga nr. 73/1980 um tekjustofna sveitarfélaga, þar sem kveðið sé á um, að bætur fyrir varanlega örorku teljist ekki tekjur í skattalegu tilliti. Beri því að draga frá hagræði vegna skattfrelsisins staðgreiðslu, sem nú sé 39,79% af hærri árslaunum en 688.548. Þá ber enn að taka tillit til hagræðis vegna eingreiðslu, svo og gagnvart stefnda dánarbúinu ber að hafa í huga 24. gr. váttryggingarsamningalaga, að því er varðar fjárhæðir umfram váttryggingarfjárhæð.

Hér fyrir dómi bar stefnandi það, að í samráði við lækni hefði hann síðastliðin tvö ár engin lyf tekið og lifi nú eðlilegu lífi, en slysið hefði stöðvað sig í flugnámi, og ekki kveðst hann sjálfur verða var við minnisleysi, en það sé haft á orði í vinahóp sínum. Hann hafi lokið stúdentsprófi frá verslunardeild VMA fyrir fimm árum og slysið tafið skólagöngu um eitt ár. Hafi hann lokið sóló-prófi í flugi, A-prófi (sic) og ætlað að taka einkaflugmanns-próf, verið búinn að fara í læknisrannsóknir til Úlfars Þórðarsonar læknis og staðist þær, en er lækni-rinn fékk læknaskýrslur um ástand hans, hafi hann talið hann óhæfan og hann verið sviptur sóló-prófinu. Hafi lækni-rinn tjáð sér, að hann byggði afstöðu sína á slysinu og afleiðingum þess. Hann kvaðst ekki hafa stundað frekara nám eftir stúdentspróf, og aðspurður kvaðst hann aka bifreið. Hann kvað ekki orð á gerandi þeim óþægindum, sem hann hefði af slysinu nú, hann fái stöku sinnum smásvima. Hann hafi haft í hyggju að hafa atvinnu af flugi sem kennari og atvinnuflugmaður, en slysið gert þau áform sín að engu. Nú veiti hann forstöðu fyrirtæki, sem reki sólbaðsstofu og farandsölu, og hafi fjóra starfsmenn undir sinni stjórn og félaga síns í sameignarfélaginu. Hann sagði, að slysið hefði mótað mjög líf sitt, sett skarð í lífið, en hann lært að lifa með afleiðingum þess.

Álit dómsins.

Í máli þessu er ekki deilt um bótaskyldu stefndu, þ. e. a. s. sök ökumanns Ö-4533, Halldórs heitins Valdimarssonar.

Ekki verður séð af gögnum málsins, að dánarbú Halldórs Valdimarssonar eða Halldór heitinn Valdimarsson sjálfur hafi verið krafinn bóta vegna slyssins, en stefndu var birt stefna í máli þessu 20. september 1990. Samkvæmt 2. tl. 4. gr. laga nr. 14/1905 um fyrningu skulda og annarra kröfurettinda telst fyrningarfrestur gagnvart dánarbúinu vera 10 ár, frá því að

slys þetta varð, þ. e. a. s. 1. ágúst 1979, og skv. 78. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. lög nr. 23/1972, 3. gr., fyrnist krafa þessi í síðasta lagi á 10 árum, frá því að tjónsatburðurinn varð. Samkvæmt þessu er krafan á hendur stefnda dánarbúi Halldórs Valdimarssonar fyrnd, og af þeim sökum ber að sýkna dánarbúið af kröfum stefnanda.

Að því er varðar kröfur stefnanda á hendur Sjóvá-Almennum hf., er það álit dómsins, að skv. 1. mgr. 70. gr. laga nr. 40/1968, umferðarlaga, sbr. lög nr. 65/1978, hafi hámark váttryggingarfjárhæðarinnar verið 24.000.000 gkr., en nú 240.000 kr., skv. gagnályktun frá 1. mgr. 75. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Samkvæmt því ber að sýkna stefnda Sjóvá-Almennar hf. af kröfum stefnanda, þar sem félagið hefur innt af hendi til stefnanda lögboðna greiðslu 7. apríl 1988 auk vaxta, en gjaldkræfir vextir fyrnast á fjórum árum skv. 2. tl. 3. gr. laga nr. 14/1905 um fyrningu skulda og annarra kröfuréttinda, og ber því að sýkna hið stefnda váttryggingarfélag af kröfum stefnanda, svo sem áður greinir.

Ekki verður séð, að sú staðhæfing stefnanda, að hámarks-váttryggingarfjárhæð sé verðtryggð frá slysdegi til dómsuppsögu, eins og stefnandi heldur fram (sic).

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Dóm þennan kvað upp Ásgeir Pétur Ásgeirsson héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Sjóvá-Almennar hf. og db. Halldórs Valdimarssonar, skulu vera sýknir af kröfum stefnanda, Sigurðar Kristinssonar.

Málskostnaður fellur niður.
